

EGYSZERŰ, DE NAGYSZERŰ NÖVÉNYEK

A január a kertész számára a tervezgetés hónapja. Mindannyian vágyunk új növényekre, ötletelünk ilyenkor. Olyan fajokat ajánlok, amelyek nagyon kevés gondozással is beérik, ráadásul különlegesek, dekoratívak és sokféleképpen használhatók.

FAGYTŰRŐK

ŐSZI BEGÓNIA

A begónia nemzetségben egyetlen fagyűrő faj van, ez az őszi begónia (*Begonia grandis*). A *grandis* nagyot jelent, és valóban elég természetes méretet képes öltetni évek múltán (50-60 cm széltében és magasságában is), annak ellenére, hogy télen a föld feletti része lefagy. Ám a föld alatt gumó rejtőzik, ennek segítségével áttelel, és tápanyagot raktároz benne. Tenyérnyi méretű világoszöld leveleinek fonákán az ereket vörös. Ősszel a lomb sárgára színeződik, és az ereket még élénkebb színt kap. A levélgyekek tövénél apró, fényes, feketésvörös sarjgumók jelennek meg a nyár végén, ezek aztán lepotyognak, és elég gyorsan új növény fejlődik belőlük. Ültethetünk belőle cserépbe, ha szaporítani akarjuk.

Nyár végén, ősszel virágzik, mert ehhez szüksége van a nappalok rövidülésére. Váltivarú egylaki, vagyis a hím- és nővirágok külön fejlődnek, de ugyanazon a növényen, mint a begóniáknál általában. Apró rózsaszín virágai nem túl látványosak önmagukban, de egy nagyobb növény már sokat fejleszt, és akkor igen mutatós.

Árnyékba ültessük, mert napon gyorsan megégnek a levelei. Virágládában vagy cserépben is jól mutat, sőt, ha nagyon világos ablakpárkányra tudjuk tenni, akkor még lakásba is vihetjük. Természetesen a jöltartás az ő esetében is nagyobb ellenállóságot vált ki a levéltetvekkel vagy csigákkal szemben. Télen, ha mínusz 20 °C-ra vagy alacsonyabb hőmérsékletekre is számítha-

tunk, akkor inkább mulcsozzuk a tövét lombbal, szalmával vagy komposzttal. Tavasszal nagyon későn hajt ki – élőhelytől függően május végén, június elején –, érdekes tehát jelölni a helyét valahogy.

Könnyedén szaporodik, de nem agresszív, és igazán igénytelen növény, jó szívvel ajánlom. Páfrányok, árnyliliomok között nagyon szépen mutat.

INDÁS KÖTÖRŐFŰ

Az említett begóniával szinte mindenben teljes egészében egyeznek az indás kötörőfű (*Saxifraga stolonifera* vagy *sarmentosa*, mindkét név használatos) igényei: ugyanúgy télálló, hasonló a víz- és fényigénye, és ugyanolyan sokrétűen alkalmazható. Bár ez a szép kis talajtakaró árnyéki, némi napot is elvisel kora reggel vagy késő délután, akkor élénkebben színeződnek a levelei, amelyek amúgy olajzöldek, ezüstös szőrrel és erezzel, fonákuk pedig bordó, kerekdedek, szélük szépen tagolt. A növény örökzöld, és vékony, piros, föld felett kúszó indákat növeszt, ezeken sarjnövények fejlődnek, amelyek legyökereznek, így szép lassan terjed. Árnyékos kertészben kiváló talajtakaró. Nyár közepén hosszú száron fejlődnek apró, légies hatású fehér virágai. Szirmaik mérete nem egyforma, a két alsó erősen megnyúlt. Ezek is akkor szépek igazán, ha sok van belőlük.

Ez a szép kis növény Kínában és Japánban honos, sziklás hegyvidékeken, de kertünk árnyékos részében is otthonra lel, ha akarjuk.

Őszi begónia

Lakásban vagy virágládában olyan helyre tegyük, ahol a hosszú piros indák le tudnak csüngeni.

A szakirodalom szerint talaja soha ne száradjon ki, de saját tapasztalatom, hogy jobban tűri a szárazságot, mint némely hortenzia.

FAGYÉRZÉKENYEK

HÁROMSZÖGLEVELŰ MADÁRSÓSKA

A madársóskák nagy része szép leveleivel is díszít, de vannak köztük igen kényes, nehezen tartható alpesi fajok. Amit itt most bemutatok, az meglehetősen „igénytelen”, és nagyon dekoratív. A háromszöglevelű madársóska bordó levelű alfajáról van szó (*Oxalis triangularis ssp. papilionacea*). Leveleinek színe gyönyörű bordó, és nyáron, amikor a kis rózsaszínes fehér, ötszirmú virágok a lomb fölé emelkednek, olyan az egész, mint egy ékszer. A föld alatt piciny, kissé fenyőtobozra emlékeztető gumói jól sarjadzanak, így elég gyorsan szaporodik. Fényhiány esetén virágai és hármasan tagolt levelei is összecukódnak, ilyenkor úgy néz ki, mintha szomjas lenne, de csupán a fotonasztia nevű jelenség tanúi lehetünk. Brazília sziklás patakpartjairól származik, ezért kedveli a nyirkosabb talajt, de ugyanakkor jó szárazságtűrő. Évente pihenőidőt tart, általában télen, ilyenkor teljesen visszahúzódik, és abba kell hagynunk az öntözését. Lakásban is tarthatjuk, vagy árnyékos balkonnaládában, de a kert árnyékos részébe is kiültethetjük. Tétre azonban fel kell szedni, mert mínusz 5 °C alatt megfagy. Kint a szabadban naposabb helyen leveleinek színe fakóbb, szürkészöld színű lesz, elveszti igazi szépségét, lakásban viszont egy verőfényesebb ablakpárkányon is virít. Nagyon szépen kombinálható a fent említett két fajjal, vagy más árnyék kedvelő balkon- és kerti növényekkel, határosszínfolt a zöldek között virág nélkül is.

NYÚLLÁBPÁFRÁNY

Végül egy érdekes páfrányt ajánlok, amelytől talán sokan megijednek, amikor az interneten azt olvassák róla, hogy igen páraigényes, 13 °C alatt pedig elpusztul; saját, sokéves tapasztalatom szerint azonban az ázsiai korszópáfrány vagy nyúllábpáfrány (*Davallia fejeensis*) a lakásban jól megvan, szépen fejlődik. Igaz, szemlátomást örül neki, ha nyáron kiakasztjuk a szabad levegőre, kifejezetten árnyékos helyre, például egy faágra, ahol a nyári esők permetezik. Ősszel rendszerint már 10 °C körül van a hőmérséklet, amikor végre beviszem, ezt is jól viseli. A Fidzsi-szigeteken és Kolumbiában honos, melegkedvelő, nagyon dekoratív páfrányféle. Érdekes vele próbálkozni, de a tőosztását ne erőltessük, amíg nem lesz igazán nagyméretű a növényünk. Összeültethetjük a bordó levelű ékszerorchideával (*Ludisia discolor*), kedvelik egymás társaságát, és jól is mutatnak.

Józsa Kata

Savanykás, ehető leveleivel salátát is díszíthetünk, de ezt ne vigyük túlzásba, mert oxálsavtartalma nagyobb mennyiségben káros lehet.

Háromszöglevelű madársóska

Epifita növény, ezért inkább sok fenyőkéreggel lazított orchideaföldbe ültessük. Hetente egyszer áztassuk be alaposan a gyökérzetét langyos esővízbe, vagy állott csapvízbe, akárcsak a lepkeorchideákat. Tápoldatozni nem kell.

Nyúllábpáfrány

Indás kötőrófú

